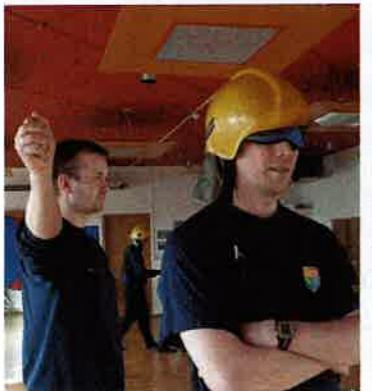

Hvíti stafurinn reynist vel við reykköfun

„Það þarf ekki að vera flókið til að það verði mjög flókið þegar maður sér ekkert“

Æfing í að staðsetja hljóð með bundið fyrir augun og hjálma sem minnka heyrn.

Slökkviliðsmenn tilbúnir í æfingar með hvíta stafnum.

Leitarsvæðið í reykköfuninni var ekki einfalt.

Slökkviliðsmenn á höfuðborgarsvæðinu sátu námskeið í apríl síðastliðnum til að kynna sér aðferðir fyrir blinda við að rata og átta sig á umhverfinu, meðal annars með hvíta stafnum.

Námskeiðin voru samstarfsverkefni Slökkviliðs höfuðborgarsvæðisins (SHS) og Þjónustu- og þekkingarmiðstöðvar fyrir blinda, sjónskerta og daufblinda einstaklinga. Námskeiðin voru haldin hér á landi eftir að fulltrúar þeirra sóttu námskeið í Budapest í Ungverjalandi í lok síðasta árs.

Par fengu þeir þjálfun í leiðsögtækni, áttun og umferli blindra. Aðferðirnar hafa verið þróðar af Blindraskólanum í Budapest í samvinnu við Slökkvilið Búdapestborgar. Landskrifstofa Menntaáætlunar ESB veitti styrk til verkefnisins.

Blaðamaður Víðsjár fylgdist með æfingum slökkviliðsmanna á einu námskeiðanna og náði tali af leiðbeinendum og þátttakendum á meðan á æfingum stóð. Ein fólst í reykköfun með hvíta stafinn en þá er reykur það mikill að hann byrgir alla sýn. Slökkviliðsmenn áttu að æfa sig í að finna út hvernig best sé að nota hvíta stafinn sem hjálpartæki við að finna fórnarlömb sem að þessu sinni voru tveir fullorðnir og eitt barn í dúkkulíki. Að auki áttu þeir að finna viðvörunarflautu.

Slökkviliðsmenn vinna alltaf tveir og tveir saman við reykköfun.

„Við fórum aldrei einir. Annar reykkafarinn er alltaf með aðra höndina á vegg svo við töpum ekki áttum, en hinn fer meira út á gólfíð og leitar þar. Í þessari tilsettum æfingu eru öll reykkafaragengin á hægri leit sem þýðir að hægri höndin verður alltaf að vera í vegg. Ef þeir þurfa að snúa við þá fara þeir sömu leið til baka með vinstri hönd í vegginn. Það er ákvörðun

reykkafaranna sem eru að framkvæma leit og björgun í hvert og eitt skipti hvort þeir velja hægri eða vinstri leit. Í dag velja þeir hvaða aðferð þeir vilja nota með hvíta stafinn. Ein aðferð er til dæmis að halda stafnum á milli sín og leita að fórnarlömbum þannig. Síðan er sá möguleiki að aðeins annar haldi á stafnum,“ segir Hörður.

Í reykköfun eru slökkviliðsmenn með samanþjappað loft í kútum á bakinu, um 1800 lítra, sem dugar í um hálftíma eða skemur.

Tíminn fer eftir aðstæðum og hvað menn þurfa að erfiða mikið og þannig var það einnig á námskeiðinu. „Ef loftmælirinn virkar eins og hann á að gera lætur hann reykkafarann vita með væli þegar loftið er að verða búið og þá þurfum við að koma okkur út. Það er ekkert um annað að ræða,“ segir Hörður.

... það er gott að nota stafinn ...

„Þetta er rosalega erfitt svæði til að leita á, mikið af borðum og stólum og stólpum og rörum auk lofræstikerfis. En það er gott að nota stafinn, því þá er hægt að komast undir og á milli stóla og borða,“ segir Sigurður Lárus Fossberg aðstoðarvarðstjóri að lokinni æfingu. Hann og félagi hans, Sveinbjörn Berentsson, slökkviliðsmaður og bráðataeknir, fundu einn fullorðinn og ýluna.

Þjálfun í að þreifa fyrir sér með hvíta stafnum.

Stafurinn virkar eins og framlenging.

Hvíti stafurinn gagnlegt hjálpartæki til að finna hluti.

Nýkomnir úr leit að fórnarlambi í tröppum. Stafurinn nýtist í að leita hraðar niður tröppur.

Þegar slökkviliðsmenn eru ekki með hvíta stafinn í reykköfun „þá leiðumst við, hönd í hönd, en þá verður leitarsvæðið í raun miklu minna. Með stafnum erum við að breikka það um helming eða meira,“ segir Sveinbjörn. „Við höfum líka notað kúbeinin okkar í þetta en þau eru bara svo stutt og fullþung og þú færð ekki eins mikla tilfinningu fyrir því sem þú ert að banka í með járni. Það kemur til dæmis allt annað hljóð við það að banka með stafnum í steypu en hurð,“ segir Sigurður Lárus.

Peir eru báðir sammála um að þeir muni nota stafinn í framtíðinni.

„Þetta er framlenging. Það er hægt að færa sig eftir stafnum eins og við gerðum þegar ég tók eftir ýlunni,“ segir Sigurður Lárus.

„Í reykköfunaræfingunni þurfa slökkviliðsmennir að finna út hvernig hægt sé að nýta hvíta stafinn rétt,“ segir Óli Ragnar Gunnarsson varðstjóri.

Á leitarsvæðinu var barn í innkaupakerru. Það er til þess að þeir átti sig á því að þótt þeir finni innkaupakerruna með stafnum, þá þurfa þeir einnig að þreifa með höndunum,“ segir Óli Ragnar.

Reykköfunin gekk upp og niður að hans sögn. „Sumir hópar fundu lítið sem ekkert á meðan aðrir fundu allt sem var á staðnum þannig að það er allur gangur á

Æfing í að skynja þegar gengið er framhjá hindrun eða vegg.

Slökkviliðsmenn í markbolta. Í boltanum eru bjöllur svo að keppendur viti nokkurn veginn hvar boltinn er. Keppt er í þessari íþrótt á Ólympíuleikum fatlaðra.

Slökkviliðsmenn með sterk lesgleraugu, kíkisgleraugu.

Stafurinn nýttir í að dekka stórt rými.

Stafurinn notaður við að finna miðjuna á stóru rými.

pessu. Það þarf ekki að vera flókið til að það verði mjög flókið þegar maður sér ekkert. En þeir kveikja þá á perunni ef þeir lenda í svipuðum aðstæðum, þá eru þeir búnir að læra að þeir verði að nota hendurnar þó að þeir séu með stafinn. Það er mikilvægt atriði," segir Óli Ragnar.

Prófa hluti á eigin skinni

Færanlegir veggir voru í einu rými á námskeiðinu. Peir gengu um svæðið tveir og tveir. Annar var með bundið fyrir augun og átti að segja til um þegar honum fannst að þeir væru að ganga framhjá hindrun eða vegg og hinn leiddi félaga sinn um rýmið.

Vala Jóna Garðarsdóttir, deildarstjóri adl og umferlis hjá Þjónustu- og þekkingarmiðstöðinni, segir tilganginn með æfingunni vera að hlusta eftir hlutum og æfa sig í að skynja hluti í umhverfinu.

„Maður finnur að hljóðið þéttist þegar gengið er framhjá hindrun, það breytist eitthvað í hlustuninni og skynjuninni. En þeir hafa aðallega fundið eitthvað opnast þegar þeir eru komnir framhjá hindruninni,“ segir Vala.

Sabína Steinunn Halldórsdóttir, ráðgjafi hjá Þjónustu- og þekkingarmiðstöðinni, létt slökkviliðsmenn gera þrjár æfingar með hvíta

stafnum. Eins og venjulega unnu þeir tveir og tveir saman og voru með bundið fyrir augun.

„Í fyrstu æfingunni er verið að þjálfa þá í að átta sig á fjarlægðum, þrem, fimm og sjö metrum, án þess að telja þær í skrefum. Peir eiga meira að fá tilfinningu fyrir lengdinni og nota skilningarvitin á annan hátt. Í annarri æfingunni æfa þeir sig í að leita að fórnarlambi í tröppum og hvernig þeir geta nýtt stafinn í að leita hraðar niður tröppurnar. Priðja æfingin felst í að átta sig á því hvernig þeir geta nýtt stafinn í að dekka stórt rými og nota stafinn við að finna miðjuna,“ segir Sabína.

Framvegis koma slökkviliðsmenn til með að hafa hvíta stafinn í slökkviliðsbílunum að sögn Sabínu.

„Fyrir 20 árum voru þeir sem eru í eldri kantinum í liðinu að reyna að innleiða notkun hvíta stafssins en fengu ekki hljómgunn þá. Í dag eru slökkviliðsmenn höfuðborgarsvæðisins búnir að fara á þetta námskeið og vita út á hvað þetta gengur. Peir hafa þurft að prófa hlutina á eigin skinni, þetta er „learning by doing“, og finna út hvernig hvíti stafurinn getur nýst þeim. Viðbrögðin hafa verið mjög jákvæð upp til hópa,“ segir Sabína að lokum.

ABJ

Leiðbeinendurnir á námskeiðinu, talið frá vinstri: Vala Jóna Garðarsdóttir, Sabína Steinunn Halldórsdóttir, Óli Ragnar Gunnarsson og Hörður Jóhann Halldórsson.